

Zondag 27 oktober 2013: H. Cecilia en herdenking Amaat Vyncke te Dudzele

Homilie door Zeer Eerwaarde Pater Luc Lefief, Mafr.

Op 28 juli 1889, dit is 124 jaar geleden, was er hier in deze kerk een Herdenkingsmis voor pater Amaat Vyncke. Ik citeer wat op het rouwprentje stond: *“Plechtige Misse gedaan te Dudzele door de zorgen der fanfaren en de gaaiboldergilde voor den eerweerden Pater Amaat Vyncke, apostolisch geloofszending in Midden Afrika”*. Hij was al op 17 oktober van het vorig jaar gestorven, maar pas maanden later vernamen zijn familie en zijn vrienden in Vlaanderen het nieuws van zijn overlijden. Hij was pas 38 jaar. We zijn hier dan ook samen om de 125ste verjaardag van het overlijden van pater Amaat Vyncke te herdenken.

Tijdens de 5 jaar dat hij onderpastoor was te Dudzele heeft hij in 1878 de Fanfaren gilde der Xaverianen opgericht. Dit was de oorspronkelijke naam van Poldergalm. De vlag die Amaat voor deze gelegenheid liet maken kunnen we hier bewonderen. Die vlag verdween kort nadat Amaat naar Afrika vertrokken was. 127 jaar later, in de lente van 2010, dook ze terug op tijdens het opkuisen van een der zolders van de kerk. Ze ziet er als nieuw uit omdat ze vakkundig gerestaureerd werd door mijn nicht Christiane Willems.

Er is zoveel te vertellen over onze Amaat. De Heer Karel Danneels heeft op de erfgoeddag van 2007 een schrift opgesteld over hem. Hij heeft er vooral zijn Vlaamse overtuiging beschreven, alsook alles wat hij op cultureel vlak in deze korte tijdspanne verwezenlijkte. Ik wil vandaag wat meer over de jaren spreken dat hij missionaris was in Congo. Dit was enkel een kleine 4 jaar.

Amaat was, na zijn zoeavenavontuur, tot priester van het bisdom Brugge gewijd, en is 5 jaar later binnengetroten bij de Missionarissen van Afrika, de Witte paters. Deze waren pas 13 jaar voordien gesticht, en zo was hij een der eerste Belgische Witte Paters. Hoewel hij zeer graag in Dudzele was, had hij aan zijn ouders laten horen: *“Ik ga iever naar de zendingen [missies]”*. Hij werd bij de Witte Paters aanvaard, en Bisschop Faict van Brugge liet hem toe het bisdom te verlaten. Amaat begon in juli 1881 aan zijn noviciaat te Maison-Carrée, in Noord Afrika. Hij schreef: *“In het geheel is het strenger dan ik verwacht had; maar daarom zal ik het niet laten steken...”* En naar zijn Dudzeelse vrienden schreef hij: *“Alhoewel door verren afstand verwijderd van ’t lieve Vlaamsche vaderland, blijft toch het hert er aan vastgekleefd.”*

In april 1883 vertrekt hij met de vierde karavaan uit Algiers naar Zanzibar. Daar begint een reis in het binnenland van zes maanden, vijf, zes uur per dag te voet. Hij schrijft begin december 1883: *“Dezen namiddag waren het allerlei vlagen en plagen. Eerst eene dondervlaag met schrikkelijke ketterslagen die den grond deden daveren; daarna, na twee uren reize, de vlucht onzer twee leidsmannen, die ons alleen in de bosschen lieten steken.”*

Hij komt dan eindelijk in Kibanga aan, de missiepost waar hij benoemd was. Die was gelegen op de westelijke oever van het Tanganyika meer. Hij voelt er zich meteen thuis en schrijft: *“Moet het alzo voortgaan, tusschen hier en een jaar of twee, zingen onze negers den Vlaamschen Leeuw en Vliegt de Blauwvoet, Storm op Zee!”*. Na enkele maanden beslist hij toch naar een gezonder plek te verhuizen, op de hoogvlakte, want vele mensen sterven er van malaria.

Daar kwam nog bij dat een groep Afro-Arabische slavendrijvers die slaven en ivoor opeisten, de missiepost di op hun route lag, gedurende drie dagen belegerden. Amaat was naar buiten gekomen om met de aanvallers te ‘palaveren’ en kon hen ervan overtuigen zich terug te trekken.

Hij had een zeer gul hart dat alles zou weggegeven hebben. Op een dag kregen ze in de missie van een voorbijgaande Arabische koopman, een volle zak koffiebonen om te planten. Hij vroeg er een polshorloge voor en op de missie was er geen. Pater Amaat gaf de zijne.

Ondanks zijn stoere gestalte, - Hugo Verriest in Twintig Vlaamse koppen beschreef Amaat als eerder klein van gestalte maar stevig gebouwd, *“zwart van ogen, zwart van haar, donker van vel, kort gegroeid doch niet gestuikt, maar sterk en taai”*, desondanks was die stoere Vlaming heel vaak ziek.

Zijn laatste malaria-aanval was kort maar fataal. Al vroeger was hij over enkele crisissen van hevige koorts gekomen, maar op 28 september 1888 was het veel heviger dan ervoor. In de ochtend van 17 oktober, kreeg hij een nieuwe aanval. De overste nam van zijn heldere momenten gebruik om hem te vragen zijn leven op te dragen: *“O, zeker! Ik bemin vurig den goeden God !”* kon hij nog zeggen. Het waren zijn laatste woorden. Die avond tegen 10 uur legde hij zijn hand in die van de Overste en met diens hulp maakte hij een laatste keer een kruisteken over zijn uitgeput lichaam. 's Anderendaags, op 18 oktober, begeleidden tweeduizend mensen wenend zijn kist naar het kerkhof van Kibanga. Hij was zeer graag gezien!

Bijna alle missionarissen van die tijd die in Congo waren stierven na twee jaar. Een geneesmiddel tegen malaria was er nog niet. Amaat hield het vier jaar uit!

Twee dagen later, op 20 oktober, namen alle christenen uit de omgeving deel aan een eucharistieviering om 6 uur 's ochtends. De stoffelijke resten van Amaat werden 9 jaar later, op Allerzieden, te Mpala, een missiepost op wel 200 km meer naar het Zuiden toe, herbegraven in de kerk. Pater Ghislain De Jaeger die hier met ons is, kwam verschillende malen op die missie, en heeft bij zijn graf gebeden.

Hugo Verriest, zijn vroegere leraar en vriend, vertolkte zo de gevoelens en achting voor p. Amaat: *“Vyncke, al ligt hij in 't verre Afrika begraven, staat hier onder ons, in zijn studentenkleeft, in zijn Zoeavendracht, in zijn priestergewaad, in den witten missionarismantel, als een beeld van roerende, doende, durvende, onbegeefbare werkzaamheid, vol lust, en stalen, goede, hooger leven. Staal met kruut doorstoven.”*

Wij, Witte Paters die deze Mis meevieren, zijn dan ook dankbaar dat wij tot die speciale herdenking van onze confrater, onze voorvader als missionaris, werden uitgenodigd. We mogen ervaren dat u hier in Dudzele een grote bewondering hebt voor hem, en zijn gedachtenis levendig houdt.

Ik mag zeggen dat ik me persoonlijk zeer verbonden voel met Dudzele omdat mijn vader Richard Lefief hier geboren en getogen is. Zijn vader Louis, speelde tuba in de fanfare van pater Amaat. Hij is te zien op de foto rechtsboven. Mijn grootvader Louis, - we noemden hem bonpapa, - was een goede en trouwe muzikant. Ten tijde van pater Amaat werd de gewoonte ingevoerd dat een overledene, de dag van de begrafenis door de priesters aan huis werd afgehaald. Ze waren begeleid door een tubaspeler om de Latijnse zang te begeleiden. Mijn grootvader heeft dat in zijn tijd vaak gedaan. Pater Amaat heeft toen heel wat kerkelijke gezangen op muziek gezet voor tuba. Amaat en Louis werden heel goede vrienden. Wanneer Amaat Dudzele definitief verliet en naar Afrika trok, gaf hij aan Louis als afscheidsgeschenkje een ivoren pijpje in de vorm van een hoofd met een origineel zoeavenhoofddekseel op.

Ik wil hier nog vertellen, - we vieren toch ook het Poldergalm Sint Cecilia feest - dat er uniformen van de Poldergalm in het land Malawi in Afrika terecht gekomen zijn, een groene jas en een witte katoenen broek. Ik was daar 12 jaar op het groot seminarie en had er ook een muziek opgericht, iets tussen een fanfare en een harmonie. Langs mijn kozijn Constant Braems, hoorde ik dat de Poldergalm zich in het nieuw gestoken had en dat ik de oude uniformen kon krijgen. Mijn moeder zond die op in pakken van tien kilo, en zo kunt u hier een foto zien met zwarte seminaristen in een Dudzeels kostuum. Jammer hebben ze de kepies niet op, maar die gebruiken we enkel voor optochten. Toevallig sta ik op dezelfde plaats van mijn grootvader, rechtsboven, niet met een tuba maar met een trompet!

Het is tijd om op te houden. Wat we hier samen doen is wat er al eerder in deze kerk gebeurde, zoveel jaren terug: we herdenken het afsterven van een der 20 Vlaamse koppen, een groot mis-

sionaris, Amaat, of Ratte Vyncke. Zoals in 1889 is de fanfare aanwezig, bijna als een muzikale erfenis die hij nog naliet. Mogen hun voortreffelijke klanken het uitgalmen over de polders en het Vlaamse land, dat er een van ons, die begonnen was als onderpastoor in Dudzele, en een klepper van een onderpastoor was, zijn leven gaf in Congo om Jezus' boodschap te verkondigen, zoals Hij het hem had voorgedaan! Hij was gul van hart, ook met zijn leven!